

Crna Gora
Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 410 100
fax: +382 20 410 101
www.mps.gov.me

KREATIVNA
CRNA GORA

**IZVJEŠTAJ O SPROVO ENJU PROGRAMA „KREATIVNA CRNA GORA:
IDENTITET, IMIDŽ, PROMOCIJA” 2017-2020, SA IZVJEŠTAJEM O REALIZACIJI
AKCIONOG PLANA ZA 2020. GODINU**

Cetinje, jun 2021. godine

I UVOD

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 22. juna 2017.godine, na osnovu prijedloga tadašnjeg Ministarstva kulture usvojila Program “Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija” (u daljem tekstu: Program), koji se realizovao u periodu 2017 - 2020. godina.

Vlada je Zaključkom broj 07-1895, od 30.06.2017.godine, zadužila tadašnje Ministarstvo kulture da sprovodi programske aktivnosti putem godišnjih akcionih planova i da o realizaciji informiše Vladu jednom godišnje.

Program je koncipiran kao interesektorska platforma kojom su planirane različite aktivnosti u funkciji afirmacije i valorizacije državnog i kulturnog identiteta Crne Gore i prezentacije njenog multikulturnog konteksta, uz razvoj linija podrške za kreativni sektor.

Program je dizajniran kroz tri osnovne grupe projektnih aktivnosti:

1. Umjetničke, kulturološke i izdavačke projekte koje je nekadašnje Ministarstvo kulture iniciralo kroz godišnje programe saradnje sa nacionalnim kulturnim i obrazovnim institucijama i drugim državnim organima. Projekti su bili koncipirani u različitim modelima produkcije i distribucije sadržaja.

2. Godišnje projektne konkurse za 2018, 2019 i 2020. godinu za:

- sektor kreativnih industrija u funkciji produkcije sadržaja koji referišu na inovativne oblike prezentacije identiteta i prezentaciju Države uz primjenu savremenog dizajna i multimedije. Tematski okvir godišnjih javnih i pozivnih konkursa usvaja Vlada na prijedlog Ministarstva kulture.

- naučno-istraživačke projekte u polju crnogorske kulturne istorije, crnogorskih studija kulture, istorije i teorije umjetnosti Crne Gore.

3. MontenegroArtLines Visitor Program – program umjetničkih rezidencija inostranih umjetnika koji svojim boravkom stvaraju arhiv pogleda drugog na Crnu Goru. MontenegroArtLines Visitor Program je predstavljao platformu za novi i sistematičan plan posjeta i boravka umjetnika koji su produkcijom svojih radova i različitim medijskih sadržaja kreirali sliku identiteta Države i njenih vrijednosti u međunarodnoj javnosti.

Tokom implementacije Programa, pružen je doprinos valorizaciji državnog i kulturnog identiteta, prezentaciji multikulturnog konteksta Crne Gore, kreiranju strategije brendiranja Države i jačanju sektora kreativnih industrija. Realizovan je na realizaciji dvadesetak umjetničkih, kulturoloških i izdavačkih projekata, a realizovan je i program umjetničkih rezidencija inostranih umjetnika u našoj zemlji. Pored toga, putem tri godišnja javna konkursa za sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kreativnih

industrija i nau nih istraživanja, podržana su 42 projekta u ukupnom iznosu 280.000 €. Ukupna sredstva utrošena za sprovo enje Programa iznosila su cca 600.000 €.

U 2017. godini su realizovani sljede i projekti:

1. Me unarodni konkurs za logotip Programa Kreativna Crna Gora / Creative Montenegro na kojem je odabrano rješenje „Fonda za ravoj kreativnosti“ iz Beograda u konkurenciji od 23 prijave;
2. Me unarodnu konferenciju pod nazivom “Politike državnog i kulturnog identiteta u kontekstu savremenih me unarodnih odnosa”, koju je realizovalo Ministarstvo kulture u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i Fondacijom „Konrad Adenauer“ iz Berlina, u 20. i 21. novembra 2017. godine;
3. Agrodizajn – crnogorska kultura hrane, koji je Ministarstvo kulture realizovalo sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja i u okviru kojeg je organizovano 13 multidisciplinarnih radionica i predavanja;
4. Priprema publikacije „Crna Gora: Filmska destinacija / Montenegro: Film destination“, koju je pripremio Filmski centar Crne Gore u saradnji sa Crnogorskom kinotekom, a u kojoj su zastupljeni tekstovi o istoriji crnogorske kinematografije, uz akcenat na aktuelnim kapacitetima i ure enju; predstavljene servisne informacije o uslovima za snimanje u Crnoj Gori, sa posebnim naglaskom na podsticajne mjere; kao i podaci o crnogorskim udruženjima reditelja, producenata i glumaca;
5. Priprema publikacije „Moja Crna Gora: Portret države / My Montenegro: Portrait of the state“ u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom vanjskih poslova i Zavodom za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica. Publikacija predstavlja zbirku više autorskih eseja javnih li nosti iz društvenog, politi kog i kulturnog života Crne Gore i inostranstva, koji na razli ite na ine tematski oblikuju svoj doživljaj Crne Gore.
6. Me unarodna konferencija: Muzi ko naslje e Crne Gore, u saradnji sa Muzi kim centrom Crne Gore, realizovana je u avgustu 2017. godine.

U 2018. godini su realizovani sljede i projekti:

1. Projekat: *Evaluacija postoje ih javnih politika, strategija, institucionalnog okvira, programa i modela finansiranja politike kulturnog identiteta Crne Gore*, koji je trebalo da bude sproveden u saradnji sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti, Univerzitetom Crne Gore i ostalim akterima iz ove oblasti, sproveden je samo djelimi no usljed kompleksnosti teme i u okviru njega je realizovan jedan strateški dokument: *Nacionalni program razvoja kinematografije 2018-2023*;
2. Štampanje tre eg kola “Nove lu e” u izdanju izdava ke ku e OKF sa Cetinja: tokom 2018. godine knjiga je pripremljena za štampu, ura ena je lektura i korektura i obezbije eni su stru ni predgovori;
3. Leksikon likovnih umjetnika Crne Gore, u saradnji sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti: u 2018. godini je imenovan ure iva ki savjet, redakcija i urednik, utvr ena periodizacija/odre ivanje strukture, usvojeni kriterijumi za uvrštavanje odrednica u abecedar i kategorizacija odrednica, angažovani

- saradnici za pisanje članaka, kao i drugi poslovi koje izrada i štampanje ovakve publikacije podrazumijeva, a u svemu prema standardima izdavačke djelatnosti.
4. OKTOIH Tempus je multidisciplinarni projekat realizovan u saradnji Ministarstva kulture, produkcijske kuće Marsala DOO Podgorica i Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore. U odnosu na projektne zadatke u 2018. godini je realizovano: Konferencija: „Štamparija Crnojevića, savremeni konteksti” i Radionice savremene grafike: Paralele (Likovne i identitetske) u saradnji sa mentorima i studentima Fakulteta likovnih umjetnosti sa Cetinja i učenicima SLŠ “Petar Lubarda”;
 5. Agrodizajn - crnogorska kultura hrane: koordinisane su aktivnosti sa Fakultetom likovnih umjetnosti na Cetinju koje su rezultirale dizajn rješenjima ambalaže tradicionalnih proizvoda. Organizovane su radionice na kojima je prezentovan jedan broj poljoprivrednih proizvoda za koje su studenti FLU, pod mentorstvom profesorki Ane Matić i Adele Zejnilović, uradili kompletan proces brendiranja i koji se već nalaze na policama crnogorskih supermarketata;
 6. Nastavak aktivnosti na objavljivanju publikacije „Crna Gora: Filmska destinacija – Montenegro: Film destination“;
 7. Nastavak aktivnosti na objavljivanju publikacije „Moja Crna Gora: Portret države / My Montenegro: Portrait of the state“;
 8. Realizovan godišnji konkurs za sufinansiranje programa i projekata iz oblasti kreativnih industrija: podržano 11 projekata sa 50.000,00 eura.
 9. Montenegro Arlines visitor program: platforma za novi i sistematičan plan posjeta i boravka inostranih umjetnika, čiji je zadatak biti da produkcijom svojih radova i različitih medijskih sadržaja, meunarodnoj javnosti predstave savremenu sliku identiteta Crne Gore i njenog kulturno-istorijskog naslijeđa. Tokom 2018. godine realizovano je šest rezidencijalnih boravaka inostranih autora u Crnoj Gori.

U 2019. godini su realizovani sljedeći projekti:

1. Nastavak aktivnosti na pripremi Leksikona likovnih umjetnika Crne Gore: definisan Abecedar sa gotovo 1300 odrednica; predviđeno štampanje leksikona u dva toma;
2. Agrodizajn – crnogorska kultura hrane: nastavak aktivnosti u saradnji sa Fakultetom likovnih umjetnosti, koje se odnose na koncept kreiranja brenda: osmišljavanje i utvrđivanje idejnog koncepta brenda, imena brenda, koncepta razvoja naljepnica ambalaže, izradi piktograma i fotografisanju modela dizajna ambalaže proizvoda;
3. Nastavak aktivnosti na objavljivanju publikacije „Moja Crna Gora: Portret države / My Montenegro: Portrait of the state“;
4. Prevod i objavljivanje „Gorskog vijenca“ na slovenski jezik, u saradnji sa Zavodom za izdavačku djelatnost Beletrina iz Slovenije: u 2019. godini su sprovedene početne aktivnosti, dok je objavljivanje i promocija knjige planirana za 2021. godinu.
5. Duhovna muzika naroda Crne Gore: autorski projekat profesora Muzičke akademije Senada Gaševića koji obuhvata štampanje monografije sa

kompozicijama pripadnika svih naroda koji žive u Crnoj Gori i izvođenje koncerta združenih horova (u 2019. godini sprovedene pripremne aktivnosti: istraživanje, prikupljanje podataka i materijala, priprema dizajna);

6. Štampanje monografije „Ojstvo i besa“: autorski projekat Velibora Čovića na osnovu kojeg je realizovan dokumentarni film i tokom 2019. godine sprovedene aktivnosti na pripremi monografije i prikupljanju materijala;
7. Uspostavljanje koncepta za razvoj “Kulturne crnogorske istorije”: projekat modernog multimedijalnog pristupa crnogorskoj istoriji, za koji je autorski tim u 2019. godine uspostavio programski i sadržajni koncept, te isti dostavio za izradu idejnog rješenja koji će biti dalje razrađivan na infrastrukturnoj osnovi;
8. Realizovano je štampanje trećeg kola “Novelne” u izdanju izdavačke kuće OKF sa Cetinja;
9. OKTOIH Tempus: u 2019. godini sprovedene završne aktivnosti i projekat je rezultirao izradom deset grafičkih mapa na kojima su zabilježeni artefakti iz Oktoiha, dizajnirani u skladu sa savremenim zahtjevima struke i nizom inovativnih likovno – grafičkih rješenja;
10. Objavljivanje publikacije „Crna Gora: Filmska destinacija – Montenegro: Film destination“, koja je tokom 2019. godine promovisana na najznačajnijim filmskim marketima u Kanu, Berlinu, Solunu, Tirani, itd;
11. Realizovan godišnji konkurs za sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kreativnih industrija: podržano 13 projekata u iznosu od 80.000,00 eura.
12. Montenegro Artlines visitor program: platforma za novi i sistematičan plan posjeta i boravka inostranih umjetnika, čiji je zadatak biti da produkcijom svojih radova i različitih medijskih sadržaja, meunarodnoj javnosti predstave savremenu sliku identiteta Crne Gore i njenog kulturno-istorijskog naslijeđa. Tokom 2019. godine realizovano je šest rezidencijalnih boravaka inostranih autora u Crnoj Gori.

II IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA PROGRAMA ZA 2020. GODINU:

II – 1 Umjetnički, kulturološki i izdavački projekti

U skladu sa postavljenim projektnim zadacima i dinamikom njihove realizacije, Programom su u 2020. godini realizovani sljedeći projekti:

Priprema i štampa Zbornika dokumenata: “Monumenta Montenegrina Vaticana”:

Projektom saradnje između nekadašnjeg Ministarstva kulture Crne Gore i relevantnih institucija Svete Stolica, obuhvaćena su arhivska dokumenta iz Konkordata knjaževine Crne Gore i Svete Stolica 1886. godine, koja se čuvaju u Državnom arhivu Vatikana, sekciji Konkordati. Riječ je o arhivskoj grafičkoj koja do sada nije objavljivana, a svjedoči o važnom periodu crnogorske istorije. Pored obimne uvodne studije koja

tretira odnose Crne Gore i Svete stolice od Berlinskog kongresa do kraja XIX vijeka, publikacija sadrži i kritičke komentare priredivača, kopije dokumenata u originalnoj transkripciji s italijanskog, latinskog i francuskog jezika, kao i njihov prevod na crnogorski i engleski jezik. Objavljivanjem Zbornika naučnoj, stručnoj i široj javnosti postala je dostupnom arhivska građa od značaja za tradiciju crnogorske multikonfesionalnosti, budući da je Crna Gora tada bila prva balkanska država s dominantno pravoslavnim stanovništvom, koja je sa Svetom Stolicom potpisala sporazum, čime je istovremeno stekla i respektabilan međunarodni ugled.

Štampanju Zbornika prethodile su aktivnosti na prevodu tekstova, lekturi i korekturi, dizajnu i pripremi za štampu. Prvi tom Zbornika objavljen je u novembru 2020. godine u izdanju tadašnjeg Ministarstva kulture.

Dokumentarni serijal Hrišćanske crkve u Crnoj Gori kroz istoriju, u produkciji B film Montenegro, po scenariju Steva Vučinića, a u režiji Branka Baletića. Serijal će sadržati šest/sedam epizoda, koje bi tematski trebalo da tretiraju pitanja: Hrišćanstvo u antici na crnogorskom prostoru, Crkva u državi Duklji, Pravoslavna crkva u Crnoj Gori od Nemanjića do početka 19. vijeka, Crnogorska pravoslavna crkva od početka 19. vijeka do 1918. godine, Ukidanje i obnavljanje Crnogorske pravoslavne crkve i Srpska pravoslavna crkva i Devastacija kulturne baštine. Istraživanja i prikupljanje arhivskog filmskog materijala je započeto, kao i rad na scenariju uz angažman i saradnju sa istoričarima. Dinamika realizacije projekta je usljed pandemije virusa COVID19 značajno usporena, pa su tokom 2020. godine realizovane aktivnosti na pripremi tekstova i materijala za snimanje serijala, dok se nastavak ostalih aktivnosti i realizacija snimanja i produkcije očekuje tokom 2021. godine.

Upravljanje online “Art market” platformom - U cilju povećanja vidljivosti aktera iz oblasti likovnog i primijenjenog stvaralaštva ali i kreativnih industrija, u saradnji sa Udruženjem likovnih umjetnika u prethodnoj godini je uspostavljena online platforma “Art market”. Platforma nudi mogućnost prodaje umjetnina i relevantnih proizvoda, ali i profilisanu prezentaciju umjetnika i njihovih kataloških zbirki koju selekciju vrši Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore.

Posredstvom pomenute platforme, crnogorskoj stvaralačkoj sceni je po prvi put ponuđen alternativni vid plasmana proizvoda i umjetnina uz mogućnost elektronskog plaćanja i brze dostave istih. Projekat se realizovao sa Udruženjem likovnih umjetnika Crne Gore i drugim partnerima.

Montenegro creative forum - Nakon uspješno organizovane konferencije u 2019. godini, nekadašnje Ministarstvo kulture je imalo za cilj nastavak afirmacije savremenog stvaralaštva i kreativnih industrija u ovoj formi, zajedno sa prezentacijom rezultata koji već daju određene benefite na svim pomenutim poljima. U odnosu na navedeno, za 2020. godinu je bila planirana konferencija koja bi dala prikaz perspektive razvoja sektora i koja je trebalo da bude organizovana u saradnji sa Fakultetom likovnih

umjetnisti i Fakultetom dramskih umjetnosti Univerziteta Crne Gore, uz cjelodnevna predavanja i panel diskusije relevantnih stručnjaka i autora iz međunarodne kreativne zajednice. Uslijed nepovoljne epidemiološke situacije i restriktivnih mjera izazvanih pandemijom virusa COVID19, konferencija nije realizovana i planirana je za drugi dio 2021. godine.

Montenegro Artlines visitor program: platforma za novi i sistematičan plan posjeta i boravka inostranih umjetnika, čiji je zadatak biti da produkcijom svojih radova i različitih medijskih sadržaja, međunarodnoj javnosti predstave savremenu sliku identiteta Crne Gore i njenog kulturno-istorijskog naslijeđa. U skladu sa Akcionim planom, šest predviđenih rezidencijalnih boravaka inostranih autora u Crnoj Gori je realizovano u januaru 2021. godine.

U 2020. godini nije bilo aktivnosti na realizaciji projekta Agro dizajn – crnogorska kulture hrane i Moja Crna Gora: Portret države My Montenegro: Portrait of the State, dok su finansijske obaveze vezane za projekat objavljivanja dvojezičnog izdanja Gorskog vijenca realizovane.

II – 2 Godišnji projektni konkursi za 2020. godinu - Budžet 150.000 eura

Ministarstvo kulture je 27. aprila 2020. godine objavilo javni konkurs za sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kreativnih industrija i naučnih istraživanja u skladu sa Akcionim planom Programa za 2020. godinu, i to u skladu sa sljedećim tematskim okvirom: dizajn i razvoj proizvoda i uspostavljanje ICT proizvoda.

Na javni konkurs koji je trajao do 28.05.2020. godine pristiglo je 97 prijava, od kojih je podržano 17 projekata u ukupnoj vrijednosti od 150.000,00 eura, na osnovu Odluke od 01.07.2020. godine, od čega je deset bilo iz oblasti dizajna proizvoda, a sedam iz oblasti uspostavljanja ICT proizvoda.

Nekadašnje Ministarstvo kulture je u okviru realizacije Programa „Kreativna Crna Gora: Identitet, Imidž, Promocija 2017-2020“ sprovedo aktivnosti na polju razvoja i afirmacije sektora kreativnih industrija kroz tri godišnja javna konkursa za sufinansiranje projekata u ovoj oblasti, na osnovu kojih su podržana 42 projekta u ukupnoj vrijednosti od 280.000,00 eura.

Podržani projekti su bili jako uspješni na nacionalnom i međunarodnom nivou, a zahvaljujući podršci ovog resora, sektor kreativnih industrija, a posebno mladi i talentovani preduzetnici koji rade u ovoj oblasti, je dobio na značaju.

U prethodnom trogodišnjem periodu, fokus podrške sektoru kreativnih industrija bio je u tematskom dijelu vezan za razvoj raznolikosti kulturnog izraza u različitim oblastima (arhitektura, grafički i industrijski dizajn, muzika i performans, izdavaštvo, zanati, savremeno likovno i primijenjeno stvaralaštvo, modni dizajn i dizajn tekstila). Dodatno, kroz predmetne konkurse podržani su i projekti iz oblasti razvoja ICT sektora, sa posebnim akcentom na sektor razvoja video igara kao savremenog kreativnog izraza sa osobitim ekonomski održivim kapacitetom.

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta e i u narednom periodu podržavati sektor kreativnih industrija kao jednu od razvojnih oblasti kulture sa izrazitim potencijalom za unaprije enje preduzetništva i generisanje ekonomskih benefita. Okvir za realizaciju ove podrške bi e definisan Programom razvoja kulture 2021-2025 koji e predstavljati krovni strateški dokument za implementaciju razvojnih politika resora kulture.

U odnosu na uspješnost realizacije projekata koji su ve podržani u prethodne tri godine, a posebno s aspekta njihove ekonomske održivosti, smatramo da pospješivanje kreativnog preduzetništva treba da bude osnov održive kulturne politike u oblasti kreativnih industrija.